

שיעורים בספר שופטים

ברוריה בן-דוד (וייס)

מידע / הוצאה לאור

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע,
או לקלוט בכל אמצעי אלקטרוני, או מכני אחר כל חלק שהוא מספר זה.
שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט,
אלא ברשות בכתב מן המחברת.

כל הזכויות שמורות

© לברוריה בן-דוד (וייס)

מהדורה ראשונה 2004 תשס"ה
מהדורה שנייה 2014 תשע"ד

הודפס בישראל
Printed in Israel

מוקדש
לזכר חמותי האהובה
ציפורה וייס ז"ל לבית פדווה
ולחמי דוד וייס ז"ל שלא זכיתי להכירו.

תוכן העניינים

מערכי שיעור, ניבים, עבודות בכתב

מבוא

פרק א

פרק ב

מפת השופטים

פרק ג

פרק ד

פרק ה

פרק ו

פרק ז

פרק ח

פרק ט

פרק י

פרק יא

פרק יב

פרק יג

פרק יד

פרק טו

פרק טז

פרק יז

פרק יח

פרק יט

פרק כ

פרק כא

אויבי ישראל בתקופת השופטים

השופטים

עבודות ושעשועים לסיכום

מבוא / ברוריה בן-דוד (וייס)

המנהיגים בתקופה שבין הנהגת יהושע לבין תקופת המלוכה בישראל נקראו "שופטים". על שמם נקרא הספר השני בספרי נביאים ראשונים.

התואר שופטים שניתן למנהיגים באותה תקופה נמצא בארבעה פסוקים רצופים בספר (ב, טז-יט), מלבד הפסוקים הללו יבוא השורש שפט בספר שופטים כפועל : (ג, י) (ד, ד) (י, ב) (י, ג) (יא, כז) (יב, ז) (יב, ח) (יב, ט) (יב, יא) (יב, יג) (יב, יד) (טו, כ).

הכינוי שופטים מופיע גם בספרים נוספים : "ולמן היום אשר צויתי שפטים על עמי ישראל והניחתי לך מכל איביך והגיד לך ה' כי בית יעשה לך ה' " (שמ"ב ז, יא).
"כי לא נעשה כפסח הזה מימי השפטים אשר שפטו את ישראל". (מל"ב כג, כב).
"בכל אשר התהלכתי בכל ישראל הדבר דברתי את אחד שפטי ישראל אשר צויתי לרעות את עמי" (דה"א יז, ו).
"ולמימים אשר צויתי שפטים על עמי ישראל והכנעתי את כל אויביך" (דה"א יז, י).
"ויהי בימי שפט השופטים ויהי רעב בארץ" (רות א, א).

שני שופטים עתניאל בן קנז ואהוד בן גרא מכונים "מושיע" (ג, ט, טו). על יפתח נאמר "ראש וקצין" (יא, יא).

מנהיגות השופטים קדמה למלוכה, כבר בספר דברים כתוב "שפטים ושטרים תתן לך" (שם טז יח), ואח"כ "שום תשים עליך מלך" (שם יז, טו). אמנם השופטים המוזכרים בספר דברים הם דיינים ולא מנהיגים.

דמות השלטון לפי ספר שופטים היא של זקנים וראשי המשפחות כמנהגי השבטים. השבטים לא היו מאוחדים תחת מרות אחת בעת צרה קם מנהיג מאחד ומשניצח את האויב נעשה מנהיג העם.

ספר שופטים נחלק ל- 3 חלקים : מבוא (א- ב)
קורות השופטים (ג- טז)
נספח (יז- כא)

המבוא : פותח ב"ויהי אחרי מות יהושע" ובזה הוא מתקשר לספר יהושע, כדרך שפתיחת ספר יהושע "ויהי אחרי מות משה עבד ה'" מתקשר אל התורה.
למבוא שתי חטיבות : סקירה היסטורית – גיאוגרפית על הכיבוש הישגיו ומחזליו (פרק א) סקירת המצב בימי השופטים (פרק ב).

קורות השופטים : בתקופה זו מסתמנת מחזוריות של חטא, עונש, תשובה, ישועה וחוזר חלילה. חיי הצוותא עם הכנענים היו אם כל חטאת. בני-ישראל עשו הרע בעיני ה' עבדו לבעלים ולעשתרות, על כן נתן אותם ה' בידי שוטים שהצרו להם מאד.

בני- ישראל פנו במצוקתם אל ה' צעקו אליו ה' שלח להם מושיע. הם שמעו בקולו כל חייו שבו לסורם לאחר מותו.
תפקידו של המנהיג "השופט" היה להדוף את האויב ככתוב : "ויקם ה' שפטים ויושיעום מיד שסיהם" (ב, טז) (גם פסוק יח).

אויבי ישראל באותה תקופה היו : שארית הכנעני (א, לב, לד) (ג, א-ה) פרקים ד, ה עמי המדבר השוטים כגון : מדין, עמלק, בני קדם, עמון (ג, יג) (ו, ג) (ח י-יא) (י, יב).
הפלשתים (יד, ד ; טו, יא).

נספה : תיאור מאורעות פנימיים המעידים על הירידה המוסרית והדתית בימי השופטים הפרקים מספרים על פסל מיכה, כיבוש ליש ופילגש בגבעה . הפסוק החוזר שם הוא :
"בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה ". למרות האידיאל של מלכות ה' נולד הצורך להמליך מלך בישראל.

גם פרשת רות המואביה אירעה בראשית תקופת השופטים ככתוב במגילת רות :
"ויהי בימי שפט השפטים" (רות א א).